

GOEDE VRIJDAG, 2 april 2021

Voorganger: Mevr. J.C. Flokstra-Meems

Lector: Geziena Medema

DOOR HET DAL VAN DE DOOD

Stilte

Inleidende woorden

Muziek YouTube: lied 607 "Gij zijt voorbijgegaan" tekst
Huub Oosterhuis, koor Amsterdamse studenten Ekklesia

Stem:

De pelgrimage naar Jeruzalem
schijnt een doodlopende weg te zijn.
De tocht gaat door een diep dal,
door de doodsrivier.

Soms gaat de levensweg
door uitzichtloze duisternis,
De nacht van beproeving en verdrukking,
de nacht van de harde dood.

Jezus van Nazareth koos voor de minsten,
met hen ging hij het donker in.
In angst en beven koos hij de weg
die uitliep op zijn executie.

Zovelen voor en na gingen in zijn spoor,
verraden, gemarteld en vermoord,

hun namen vergeten en verwaaid,
hun visioen is ons gebleven.

Volgen wij Hem en hen van verre,
of verraden wij Hem opnieuw,
Wanneer we zijn volgelingen laten vallen
en weglopen van hun kruis?

Een kwestie van leven en dood
van kruis en opstanding.

Zingen: lied 22: 1 (Hofkoortje)

Mijn God, mijn God waarom verlaat Gij mij
en blijft zo ver, terwijl ik tot U schrei,
en redt mij niet, maar gaat aan mij voorbij?
Hoe blijft Gij zwijgen?

Mijn God, ik doe tot U mijn kreten stijgen
bij dag, bij nacht. Tot U slechts kan ik vluchten,
maar krijg geen rust, geen antwoord op mijn zuchten
in klacht op klacht.

Stem:

Jezus is in doodstrijd tot nu toe.
Daarom verbeeldt wat je hier hoort en ziet
Het passieverhaal van alle tijden:
gevangen zijn, onvrij, monddood –
overgeleverd zijn aan rechteloosheid en willekeur –
gemarteld en gedood worden.

Is dat het einde?

Zal dood overwonnen worden door leven?

Lokt opstanding opstand uit?

Zal het vuur van de Geest in ons blijven branden?

Het passieverhaal gelezen en gezongen

Johannes 18: 1-14 De arrestatie

181Nadat Jezus dit alles gezegd had, ging hij met zijn leerlingen naar de overkant van de Kidronbeek. Daar liep hij een olijfgaard in, met zijn leerlingen. 2Judas, zijn verrader, kende deze plek ook, want Jezus was er vaak met zijn leerlingen samengekomen. 3Judas ging ernaartoe, samen met een cohort soldaten en dienaren van de hogepriesters en de farizeeën. Ze waren gewapend en droegen fakkels en lantaarns. 4Jezus wist precies wat er met hem zou gebeuren. Hij liep naar hen toe en vroeg: 'Wie zoeken jullie?' 5Ze antwoordden: 'Jezus uit Nazaret.' 'Ik ben het,' zei Jezus, terwijl Judas, zijn verrader, erbij stond. 6Toen hij zei: 'Ik ben het,' deinsden ze achteruit en vielen op de grond. 7Weer vroeg Jezus: 'Wie zoeken jullie?' en weer zeiden ze: 'Jezus uit Nazaret.' 8'Ik heb jullie al gezegd: "Ik ben het,"' zei Jezus. 'Als jullie mij zoeken, laat deze mensen dan gaan.' 9Zo gingen de woorden in vervulling die hij gesproken had: 'Geen van hen die u mij gegeven hebt, heb ik verloren laten gaan.' 10Daarop trok Simon Petrus het zwaard dat hij bij zich had, haalde uit naar de slaaf van de hogepriester en sloeg hem zijn rechteroor af; Malchus heette die slaaf. 11Maar Jezus zei tegen Petrus: 'Steek je zwaard in de schede. Zou ik de beker die de Vader mij gegeven heeft niet drinken?'

12De soldaten met hun tribuun en de Joodse gerechtsdienaars grepen Jezus en boeiden hem. 13Ze brachten hem eerst naar Annas, de schoonvader van Kajafas. Kajafas was dat jaar hogepriester 14en hij was het die de Joden had voorgehouden: 'Het is goed dat één man sterft voor het hele volk.'

Drie kaarsen worden gedoofd

Zingen: gez. 180: 1 en 2 (Hofkoortje)

Gethsémane, die nacht moest eenmaal komen.
De Heiland heeft bewust die weg genomen.
Hij laat zijn doel niet los, wijkt niet terzijde,
aanvaardt het lijden.

Hoe dichtbij is de hof, waar Gij gewaakt hebt;
verstaanbaar is de klacht, die Gij geslaakt hebt.
Nog leeft de haat, die U kwam overvallen:
zo zijn wij allen.

Johannes 18: 15-27   *In de steek gelaten*

Simon Petrus liep met een andere leerling achter Jezus aan. Deze andere leerling kende de hogepriester en ging met Jezus het paleis van de hogepriester in, ¹⁶maar Petrus bleef buiten bij de poort staan. Daarop kwam de andere leerling, de kennis van de hogepriester, weer naar buiten; hij sprak met de portierster en nam Petrus mee naar binnen. ¹⁷Het meisje sprak Petrus aan: 'Ben jij soms ook een leerling van die man?' 'Nee, ik niet,' zei hij. ¹⁸De slaven

en de gerechtsdienaars stonden zich te warmen bij een vuur dat ze hadden aangelegd omdat het koud was; ook Petrus ging zich erbij staan warmen.

¹⁹De hogepriester ondervroeg Jezus over zijn leerlingen en over zijn leer. ²⁰Jezus zei: 'Ik heb in het openbaar tot de wereld gesproken. Ik heb steeds onderricht gegeven op plaatsen waar de Joden bij elkaar komen, in synagogen en in de tempel, en nooit heb ik iets in het geheim gezegd. ²¹Waarom ondervraagt u mij? Vraag het toch aan de mensen die mij gehoord hebben, zij weten wat ik gezegd heb.' ²²Toen Jezus dat zei gaf een van de dienaren die erbij stonden, hem een klap in het gezicht: 'Is dat een manier om de hogepriester te antwoorden?' ²³Jezus zei: 'Als ik iets verkeerd gezegd heb, zeg dan wat er verkeerd was, maar als het juist is wat ik heb gezegd, waarom slaat u me dan?' ²⁴Daarna stuurde Annas hem geboeid naar Kajafas, de hogepriester.

²⁵Simon Petrus stond zich intussen nog steeds te warmen. 'Ben jij soms ook een leerling van hem?' vroegen ze. 'Nee,' ontkende Petrus, 'ik niet.' ²⁶Maar een van de slaven van de hogepriester, een familielid van de man van wie Petrus het oor had afgeslagen, zei: 'Maar ik heb toch gezien dat je bij hem was in de olijfgaard?' ²⁷Weer ontkende Petrus, en meteen kraaide er een haan.

Stem:

Johannes vertelt niet van Jezus' gebed in de tuin. Hij smeekte zijn vrienden: Blijf hier en waak met mij. Bid en waak. Maar tenslotte lieten allen hem in de steek. Hij werd door allen verraden. Iedereen trok de handen van

hem af – de vrienden, de menigte, de priesters - . Toch niet. Drie vrouwen rond het kruis en de leerling van wie Jezus veel hield maken de tocht ten einde mee.

Mensen die elkaars voeten gewassen hebben, samen het brood gedeeld.... Als het er op aankomt kunnen ze elkaar verraden.

Ik vraag me af: zou ik hem ook verraden hebben?

Drie kaarsen worden gedoofd

Lied "Bleibet hier und wachet mit Mir, wachet und betet...." YouTube Taizé"

Bleibet hier und wachet mit Mir
wachet und betet,
wachet und betet.

Bleibet hier und wachet mit Mir
wachet und betet,
wachet und betet.

Johannes 18: 28 – 19:3 *Toen sprak Pilatus.....*

²⁸Jezus werd van Kajafas naar het pretorium gebracht. Het was nog vroeg in de morgen. Zelf gingen ze niet naar binnen, om zich niet te verontreinigen voor het pesachmaal.

³Ze liepen naar hem toe en zeiden: 'Leve de koning van de Joden!', en ze sloegen hem in het gezicht.

Drie kaarsen worden gedoofd

Zingen: lied 558: 1,6,7,8 (Hofkoortje)

Jezus, om uw lijden groot,
om uw leven en uw dood
die volbrengen 't recht van God,
Kyrie eleison.

Om het zwijgen, het geduld,
waarmee Gij de wet vervult,
als men vruchtloos zoekt naar schuld,
Kyrie eleison.

Om het woord van godlijk recht
dat Gij tot uw rechters zegt,
- zelf hebt Ge'uw geding beslecht, -
Kyrie eleison

Om de doornen van uw kroon,
om de geesling en de hoon,
roepen wij, o Mensenzoon,
Kyrie eleison.

Johannes 19: 4 – 16 *Weg met hem!*

⁴Pilatus liep weer naar buiten en zei: 'Ik zal hem hier buiten aan u tonen om u duidelijk te maken dat ik geen enkel bewijs van zijn schuld heb gevonden.'⁵Daarop kwam Jezus naar buiten, met de doornenkroon op en de purperen mantel aan. 'Hier is hij, de mens,' zei Pilatus.⁶ Maar toen de hogepriesters en de gerechtsdienaars hem zagen begonnen ze te schreeuwen: 'Kruisig hem, kruisig

hem!' Toen zei Pilatus: 'Neem hem dan maar mee en kruisig hem zelf, want ik zie niet waaraan hij schuldig is.'⁷ De Joden zeiden: 'Wij hebben een wet die zegt dat hij moet sterven, omdat hij zich de Zoon van God heeft genoemd.'⁸Toen Pilatus dat hoorde werd hij erg bang.⁹Hij ging het pretorium weer in en vroeg aan Jezus: 'Waar komt u vandaan?' Maar Jezus gaf geen antwoord.¹⁰'Waarom zegt u niets tegen mij?' vroeg Pilatus. 'Weet u dan niet dat ik de macht heb om u vrij te laten of u te kruisigen?'¹¹Jezus antwoordde: 'De enige macht die u over mij hebt, is u van boven gegeven. Daarom draagt degene die mij aan u uitgeleverd heeft de meeste schuld.'¹²Vanaf dat moment wilde Pilatus hem vrijlaten. Maar de Joden riepen: 'Als u die man vrijlaat bent u geen vriend van de keizer, want iedereen die zichzelf tot koning uitroept pleegt verzet tegen de keizer.'¹³Pilatus hoorde dat, liet Jezus naar buiten brengen en nam plaats op de rechterstoel op het zogeheten Mozaïekterras, in het Hebreeuws Gabbata.¹⁴Het was rond het middaguur op de voorbereidingsdag van Pesach. Pilatus zei tegen de Joden: 'Hier is hij, uw koning.'¹⁵Meteen schreeuwden ze: 'Weg met hem, weg met hem, aan het kruis met hem!' Pilatus vroeg: 'Moet ik uw koning kruisigen?' Maar de hogepriesters antwoordden: 'Wij hebben geen andere koning dan de keizer!'¹⁶Toen droeg Pilatus hem aan hen over om hem te laten kruisigen.

Drie kaarsen worden gedoofd

Zingen: lied 576b: 1 (Hofkoortje)

O hoofd vol bloed en wonden,
bedekt met smaad en hoon,
o hoofd zo wreed geschonden,
uw kroon een doornenkroon,
o hoofd eens schoon en heerlijk
en stralend als de dag,
hoe lijdt Gij nu zo deerlijk!
Ik groet U vol ontzag.

Johannes 19: 17 – 30 ...en gaf de geest

7hij droeg zelf het kruis naar de zogeheten Schedelplaats, in het Hebreeuws Golgota. 18Daar kruisigden ze hem, met twee anderen, aan weerskanten één, en Jezus in het midden. 19Pilatus had een inscriptie laten maken die op het kruis bevestigd werd. Er stond op 'Jezus uit Nazaret, koning van de Joden'. 20Het stond er in het Hebreeuws, het Latijn en het Grieks, en omdat de plek waar Jezus gekruisigd werd dicht bij de stad lag, werd deze inscriptie door veel Joden gelezen. 21De hogepriesters van de Joden zeiden tegen Pilatus: 'U moet niet "koning van de Joden" schrijven, maar "Deze man heeft beweerd: Ik ben de koning van de Joden".' 22'Wat ik geschreven heb, dat heb ik geschreven,' was het antwoord van Pilatus. 23Nadat ze Jezus gekruisigd hadden, verdeelden de soldaten zijn kleren in vieren, voor iedere soldaat een deel. Maar zijn onderkleed was in één stuk geweven, van boven tot beneden. 24Ze zeiden tegen elkaar: 'Laten we het niet scheuren, maar laten we loten wie het hebben mag.' Zo

ging in vervulling wat de Schrift zegt: 'Ze verdeelden mijn kleren onder elkaar en wierpen het lot om mijn gewaad.' Dat is wat de soldaten deden.²⁵Bij het kruis van Jezus stonden zijn moeder met haar zuster, Maria, de vrouw van Klopas, en Maria uit Magdala. ²⁶Toen Jezus zijn moeder zag staan, en bij haar de leerling van wie hij veel hield, zei hij tegen zijn moeder: 'Dat is uw zoon,' ²⁷en daarna tegen de leerling: 'Dat is je moeder.' Vanaf dat moment nam die leerling haar bij zich in huis.

²⁸Toen wist Jezus dat alles was volbracht, en om de Schrift geheel in vervulling te laten gaan zei hij: 'Ik heb dorst.' ²⁹Er stond daar een vat zure wijn; ze staken er een majoraantak met een spons in en brachten die naar zijn mond. ³⁰Nadat Jezus ervan gedronken had zei hij: 'Het is volbracht.' Hij boog zijn hoofd en gaf de geest.

de Paaskaars wordt gedooft

Stilte

Orgelspel: 'Erbarme dich' (*Mattheus Passion*) J.S. Bach

Johannes 19: 31 – 37 *Geen been van hem zal verbrijzeld worden*

³¹Het was voorbereidingsdag, en de Joden wilden voorkomen dat de lichamen op sabbat, en nog wel een bijzondere sabbat, aan het kruis zouden blijven hangen. Daarom vroegen ze Pilatus of de benen van de gekruisigden gebroken mochten worden en of ze de lichamen mochten meenemen. ³²Toen braken de

soldaten de benen van de eerste die tegelijk met Jezus gekruisigd was, en ook die van de ander. ³³Vervolgens kwamen ze bij Jezus, maar ze zagen dat hij al gestorven was. Daarom braken ze zijn benen niet. ³⁴Maar een van de soldaten stak een lans in zijn zij en meteen vloeide er bloed en water uit. ³⁵Hiervan getuigt iemand die het zelf heeft gezien, en zijn getuigenis is betrouwbaar. Hij weet dat hij de waarheid spreekt en wil dat ook u gelooft. ³⁶Zo ging de Schrift in vervulling: 'Geen van zijn beenderen zal verbrijzeld worden.' ³⁷Een andere schrifttekst zegt: 'Zij zullen hun blik richten op hem die ze hebben doorstoken.'

Zingen: lied 558: 9,10 (Hofkoortje)

Om uw kruis, Heer, bidden wij,
om de speerstoot in uw zij,
ga aan onze schuld voorbij,
Kyrie eleison.

Heer, om uw vijf wonden rood,
om uw onverdiende dood,
smeken wij in onze nood,
Kyrie eleison.

Johannes 19: 38 – 42 *En zij legden hem in een graf*

³⁸Na deze gebeurtenissen vroeg Josef uit Arimatea – die uit vrees voor de Joden in het geheim een leerling van Jezus was – aan Pilatus of hij het lichaam van Jezus mocht meenemen. Pilatus gaf toestemming en Josef nam het lichaam mee. ³⁹Nikodemus, die destijds 's nachts naar Jezus toe gegaan was, kwam ook; hij had een mengsel van

mirre en aloë bij zich, wel honderd litera. 40Ze wikkelden Jezus' lichaam met de balsem in linnen, zoals gebruikelijk is bij een Joodse begrafenis. 41Dicht bij de plaats waar Jezus gekruisigd was lag een olijfgaard, en daar was een nieuw graf, waarin nog nooit iemand begraven was. 42 Omdat het voor de Joden voorbereidingsdag was en dat graf dichtbij was, legden ze Jezus daarin.

Lied "Nu valt de nacht" Aria en koraal (YouTube)
(Nederland zingt, 19 maart 2019)

Nu valt de nacht.
Het is volbracht:
de Heer heeft heel zijn leven
voor het menselijk geslacht
in Gods hand gegeven.

De wereld gaf
Hem slechts een graf,
zijn wonen was Hem zwerven;
al zijn onschuld werd Hem straf
en zijn leven sterven.

Hoe slaapt Gij nu,
die men zo ruw
aan 't kruishout heeft gehangen.
Starre rotsen houden U,
Rots des heils, gevangen.
't Is goed, o Heer,
Gij hoeft de eer

van God niet meer te staven.
Leggen wij ons bij U neer,
In uw dood begraven.

Beklag van God (tekst: Maria de Groot)

v. Mijn volk, wat heb ik u misdaan en waarmee heb ik u bedroefd? Schoon als de hemelen schiep ik de aarde, licht in de dauw en de vloeiende bron, zon in de ogen van mensen die leven. Korstmossen kwijnen en witte kamille: waarom wordt alles gewijd aan de dood?

a. (zingen): Hofkoortje

Schepper God, tuin van licht, snoei ons terug tot uw stam.

v. Mijn volk wat heb ik u misdaan en waarmee heb ik u bedroefd? Gletsjers ontbond ik tot brede rivieren. Mondingen, kusten, de vruchtbare zee. Zand was de vloer van doorzichtige branding. Zie hoe verkoold zijn de oevers en stranden. Waarom wordt alles gewijd aan de dood?

a. (zingen): Hofkoortje

levend licht, lam van God, maak ons bloed van Uw bloed.

v. Mijn volk, wat heb ik u misdaan en waarmee heb ik u bedroefd? Toen u geslagen werd, ben ik gekomen; heb ik u niet eigenhandig bevrijd? In uw verdriet heb ik naast u gezeten. Wie bij u vreemdeling is, wordt vergeten. Ver van huis zijn zij, als kinderen des doods.

a. (zingen): Hofkoortje

Vreemdeling, ander mens, drager van onze schuld.

v. Mijn volk wat heb ik u misdaan en waarmee heb ik u bedroefd? Honger en dorst heb ik met u geleden. Water ontsprong aan de mondige rots. Manna heb ik u te eten gegeven. Brood werd ik, heb mij in liefde gebroken. Waarom blijft honger de menselijkste dood?

a. (zingen): Hofkoortje

Brood en wijn, hand die reikt – hoogverraad van ons hart.

v. Mijn volk, wat heb ik u misdaan en waarmee heb ik u bedroefd? Sara, Debora, Ruth, Rachel en Hanna, vrouwen heb ik in uw midden verhoogd. Schoot van Maria waar ik heb geslapen. Gaarde van Jozef waar ik mocht ontwaken. Niemand die haar in de morgen gelooft.

a. (zingen): Hofkoortje

Woord van God, man en vrouw schiep U ons naar uw beeld.

v. Mijn volk wat heb ik u misdaan en waarmee heb ik u bedroefd? Zoals een moeder haar kinderen zegent, zoals zij warmte geeft wanneer zij voedt, ben ik de machtige, ben ik die lenigt. Dorstigen komen en drinken en leven, maar gij smeedt wapens en denkt aan de dood.

a. (zingen): Hofkoortje

Milde bron, weerloos kind, geef geloof dat ons redt.

v. Mijn volk, wat heb ik u misdaan en waarmee heb ik u bedroefd? Als een rechtvaardige ben ik gekomen. Onder u was ik degene die dient. Heb ik niet zelf u de voeten gewassen? Zie nu op aarde zovelen gemarteld. Heerst onder u dan het recht van de dood?

a. (zingen): Hofkoortje

Mens van pijn, God van recht, niets verschoont deze schuld.

v. Mijn volk, wat heb ik u misdaan en waarmee heb ik u bedroefd? Woorden van liefde heb ik gefluisterd. Was u niet zelf als een schelp van de zee waar mijn verlangen in brandde en ruiste? Hooglied dat rest zijn de lippen die schreeuwen en de bevelen die gaan tot de dood.

a. (zingen): Hofkoortje

Zwijger die voor ons pleit. Mens die draagt onze smaad.

v. Mijn volk, wat heb ik u misdaan en waarmee heb ik u bedroefd? Oogappel Israël, onder de volken weggevaagd, kostbaarste pand van mijn hart. Waar zijn de kinderen, waar zijn de ouders, sterren van David die doofden in duister? Zo bracht de wereld mij nogmaals ter dood.

a. (zingen): Hofkoortje

Israël, volk van God, neem ons op, Davidsstad.

Gebed:

Eeuwige God,
dat wij nu mogen gaan

in het voetspoor van uw Zoon,
dat de liefde onder ons het
in uw naam zal winnen van de dood.
Laat ons gaan in vrede.
En hoor ons bidden:
Onze Vader.....

Muziek YouTube :

Lied: Jeroesjalajiem, stad van God, opname Noorderkerk
Enschede, bewerkt door Jan Willem Docter

Er is een stad voor vriend en vreemde
diep in een bloemendal,
er is een mens die roept om vrede, die mens roept overal:

refrein:

Jeroesjalajiem, stad van God,
wees voor de mensen een veilig huis,
Jeroesjalajiem, stad van vrede, breng ons weer thuis.

Er is een huis om in te wonen
voorbij het dodendal,
er is een vader met zijn zonen, zij roepen overal: refrein

Er is een tafel om te eten voorbij het niemandsland,
er is een volk dat wordt vergeten, dat volk roept overal:

refrein

Er is een wereld zonder grenzen, zo groot als het heelal,
er is een hemel voor de mensen, dat hoor je overal:

refrein

Zegen

Het is tijd om te gaan,
niet als mensen zonder hoop
maar als mensen die weten
dat God in Christus de macht van de duisternis,
zonde en dood heeft overwonnen.
Hem zij de eer in eeuwigheid.
Amen.

.....We verlaten in stilte de kerk.